

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA



Kiadja a Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum

19. évfolyam (2015) 3. szám

Állatorvosi könyvtárosok Edinburghban

<https://eahil2015.wordpress.com/icahis/>

Nyolcadik alkalommal rendezték meg idén az állatorvosi és állat-egészségügyi területen dolgozó könyvtárosok nemzetközi konferenciáját (International Conference of Animal Health Information Specialists, ICAHIS) Edinburghban, a Royal (Dick) School of Veterinary Studies impozáns új épületében. A konferencia az EAHIL (European Association of Health Information and Libraries) műhelyéhez kapcsolódott és témáját is innét vette: „Research minded” – azaz, hogyan segíthetik a(z állatorvosi) könyvtárosok a kutatók munkáját? Nagy örömünkre szolgált, hogy a könyvtár két munkatársa is részt tudott venni a szakmai és – bátran mondhatjuk – baráti találkozón, mert 2004 óta, amikor házigazdái voltunk az ICAHIS-nek, erre nem volt mód. Nem tudtunk elutazni a távoli helyszínekre, Ausztráliába, Dél-Afrikába és az Egyesült Államokba. A virtuális kapcsolatok jól működnek, de mégis más a személyes találkozás és eszmecsere!

A skót állatorvos-képző intézmény 2011-ben költözött új helyére, az ún. Easter Bush Campusra. Régi otthona, a Summerhall épülete érdekes módon őrzi az emléket annak, hogy 1916-tól ott folyt az állatorvosképzés:



kocsmájának falán, szekrényeiben, de még a sörös pult üvege alatt is állatorvos-történeti emlékek (tárgyak, fotók, metszetek) találhatók. Szentségtörésnek tűnhet a relikviák ilyen kezelése, pedig csak egy számunkra majdnem ismeretlen, de rokonszenves attitűd megnyilvánulása: a múltat a jelen részévé teszik. Nem piederesztálra emelik, hanem együtt élnek vele. Természetesen ezt onnét tudjuk, hogy a konferencia estéit többek között ebben a különleges kocsmában töltöttük, mert – mint ezt az európai csoport vezetője megfogalmazta – „Veterinary librarians always have more fun!”, és a sört is jobban szeretik.

A konferencia résztvevőit *Tim King*, az iskola vezetőhelyettese üdvözölte. Elmesélte, hogy Skóciában az állatorvosképzést William Dick indította meg 1823-ban, üzleti alapon az érdeklődők számára. Testvére, Mary Dick volt a pénzügyek felügyelője, azaz családi vállalkozásról volt szó, amely később állami támogatást nyert.

Olyan jó alapokat fektettek le, hogy a „Dick Vet” 2014-ben az első volt a Brit Kormány Research Excellence Framework programjában, és az állatorvosképző intézmények között második a Times brit egyetemi rangsorában (2014), és kilencedik a 2015. évi QS világrangsorban.

A modern campus láthatóan funkcionális és kellemes környezetet biztosít az oktatásnak és a kutatásnak, de a lényeg nem a falakban, hanem a benne dolgozók, tanulók „lelkében”, azaz szellemi kapacitásában van. Innét származik (közelebbről a karral egyesült Roslin Institute-ból) Dolly, a híres klónozott birka. A mikrobiológia, a genetika, a neurobiológia és a transzlációs orvostudomány – vagyis a „legtrendibb” kutatási területek – foglalkoztatják a Dick kutatóit.

Az oktatásban is számos újítást vezetnek be. A tanulmányok elején az alapozó tárgyak (anatómia, élettan) mellett az állatjólét és az ételmszer-biztonság kérdéseivel is foglalkoznak és elkezdik az ún. klinikai készségek kialakítását. Ez a készségfejlesztés több





éven át zajlik. Ide tartozik a kommunikációs készségek javítása is: egy kis, rendelőt imitáló helyiségben plüssállatok kezelése folyik. A „rendelést” biztosító hallgatóhoz a többi hallgató vagy oktató megy be panasszal, a tényleges helyzeteket olyan jól imitálva, hogy néha bizony eltörik a mécses. A kurzus végére azonban – remélhetőleg – mindenki keményebben tudja állni a néha nem túl kedves vagy értelmes kérdések, beszélások sorozatát. A harmadik év gerincét a kutya-macska klinikai munka és a kórbonctan adja, míg a negyedik év az integráció és a haszonállat, ló és egzotikus fajok megismerésének az időszaka, az ötödik évben pedig klinikai rotációk vannak. Alkalmazzák a távoktatást, a modelleket, maketteket, a „virtuális” környezetet (például vágóhíd!), a „second life”, azaz egy virtuális világ nyújtotta lehetőségeket, és a 3D-s nyomtatást is a nehezebb (pl. csontsebészeti) műtétekre való felkészüléshez.

A kutatás információ-ellátásával kapcsolatban óhatatlanul felmerül a bizonyítékokon

alapuló megoldások keresése, s ezzel foglalkozott a díszelőadó, *dr. Kristen Reyher*, aki szerint a bizonyítékok segítenek a hibákat elkerülni, a jó döntéseket meghozni, támogatják a gazdákkal folytatott kommunikációt, azaz mindent összevetve jobb ellátást eredményeznek. A probléma, hogy – az orvostudományal szemben – az állatorvosi területen nincs elég bizonyíték, azaz precízen megtervezett, statisztikailag megbízható, megfelelő számú eseten alapuló és jól dokumentált kutatás. A cél, hogy oktatás, továbbképzés segítségével a bizonyítékokon alapuló klinikai munka szigorúbb kritériumai irányába „tereljék” a hallgatókat, a klinikusokat és a szerzőket is!

T. D. Halling (USA) beszámolt egy olyan adatbázis (DVM Evidence) kialakításáról, amelyben hallgatók segítségével (és egy bizottság jóváhagyásával) gyűjtik, több szempont szerint kódolják és értékelik a rendszerezett áttekintő tanulmányokat. Az őt követő előadásban *S. Weingart* arra mutatott rá, hogy

a szakirodalom értékelése, a bizonyítékok megtalálása szintén az ún. „első napi kompetenciához” tartozik, vagyis olyan szintre kell fejleszteni, hogy az állatorvosképzésből kilépő hallgató azonnal képes legyen rá.

A nap második részét *Orbán Éva* és *Bikády Katalin* előadása nyitotta, amelyben egy a kutatók körében végzett kérdőíves felmérés és interjúsorozat eredményeit osztották meg. A könyvtár- és információhasználati szokások is globalizálódni látszanak: dél-afrikai kollégánk, *Marguerite Nel* hasonló témakörben végzett fókuszcsoporthoz vizsgálata a mieinkhez nagyon hasonló eredményekkel járt. A kutatók a könyvtárat, mint fizikai teret nem használják, egyre önállóbbak az információkeresésben, egyre inkább támaszkodnak az elektronikus forrásokra. Ugyanakkor igénylik a könyvtárat annak érdekében, hogy ezeket a forrásokat beszerezze és hozzáférhetővé tegye, hogy az újdonságokat folyamatosan bemutassa és számos „nem hagyományos” könyvtári feladatot lásson el a kutató partnereként.

I. de Kaenel egy svájci kutatóintézetből érkezett, ahol a laboratóriumi állatkísérletek kiváltásához kell intenzíven irodalmat kutatniuk, ami sajátos aspektusa a könyvtárosi munkának. *Margaret Foster*, a rendszerezett áttekintő tanulmányok guruja bemutatta, hogyan lehet a könyvtáros a tanulmánykészítés szervezője és mit adhat hozzá ehhez a szigorú keretek közé szorított folyamathoz, hogyan működhet együtt a szakemberekkel. Végül *Heather Moberly* arról számolt be, hogy intézményükben minden hallgató kap tudományos azonosítót (ORCID), így a végzés után keletkezett dolgozatokat – az oktatási hatékonyság egyik mutatója! – nyomon tudják követni.

A konferencia előadásai után – szokás szerint – nem volt sok kérdés, annál több a szünetekben és az együtt töltött esték folyamán, amikor alkalom van közelebből megismerkedni egymás eredményeivel, problémáival, jó gyakorlataival és együttműködő partnereket találni.

Az EVLG (European Veterinary Libraries' Group) ülésén *Trenton Boyd*, az ICAHIS alapító tagja, a nemzetközi állatorvosi könyvtárosi közösség doyenje megkapta a csoport kitüntetését több évtizedes munkájáért, folyamatos segítségnyújtásáért, lankadatlan figyelméért, amellyel a régi és új kollégák sorsát követte és követi. Nagy örömmel vállaltuk el a 2017. évi konferencia megszervezését és fogadását ismét Budapesten. (OÉ)



Klinikai bizonyítékok
<http://bestbetsforvets.org/>

A bizonyítékokon alapuló állatorvoslás célja, hogy a jelenleg rendelkezésre álló ismeretek, szakirodalmi bizonyítékok teljes áttekintésével, értékelésével és összegzésével új szintre hozzon létre, és a pontosan megfogal-

mazott kérdésekre ezek alapján adja meg a választ. A The Centre for Evidence-based Veterinary Medicine, School of Veterinary Medicine and Science, University of Nottingham teamje által működtetett „BestBETs for Vets” célja a klinikai munka támogatása ebben a szellemenben: a legfrissebb ismeretekre támaszkodva rövid áttekintésekkel. Jelenleg macskákra, kutyákra, marhákra és birkákra vonatkozó kérdésekre találhat választ a kereső, de hamarosan jönnek a lovakkal és baromfival kapcsolatos kérdések és válaszok is. Pillanatnyilag 38 problémára találjuk meg az irodalomból leszűrt választ. Ellenőrizhetjük a keresőkérdést, amelyet két adatbázisban, a *Medline(R)*-ben és a *CAB Abstracts*-ban futtatnak le. Egy mondatban összefoglalják az irodalom által a kérdésre adott választ, amely támogathatja a klinikai döntést. Természetesen értékelni kell a kezelést, beavatkozást eredményességét is és össze kell vetni ezt az irodalom alapján tanácsolttal.

Fontos és nagy munkát végez a csoport, és öröndetes, hogy kérdéseket tehetnek fel a használók is. Ami bizonytalanságot kelt és figyelmeztetést jelent az állatorvos-tudományi szakírók számára: igen kevés a bizonyítékként értékelhető cikk, amely megfelelő egzaktussággal és megbízhatóan kezeli és prezentálja az adatokat. Sok esetben 100-nál több, a témáról szóló cikkből egy-kettő marad, amelyre a kérdés megválaszolásakor támaszkodni lehet. Fegyelmezettebb, áttekinthetőbb kutatási tervekre és beszámolókra van szükség ahhoz, hogy az állatorvos-tudomány területén is elterjedhessen az „evidenciákra alapozott” megközelítés.

Semmelweis 150

2015. augusztus 13-án tartotta meg a Nemzeti Örökség Intézete és a Semmelweis Orvostörténeli Múzeum közös megemlékezését Semmelweis Ignác halálának 150. évfordulójáról a múzeum kertjében. A versfelolvasásokkal és koszorúzással egybekötött rendezvényen dr. Szél Ágoston, a Semmelweis Egyetem rektora, dr. Réthelyi Miklós, a Magyar UNESCO Bizottság elnöke, illetve a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság tagja, valamint Varga Benedek, a Semmelweis Orvostörténeli Múzeum, Könyvtár és Levéltár főigazgatója osztotta meg gondolatait a megjelentekkel. Valamennyien visszafogottan és tömören tisztelegtek a legismertebb magyar orvos emlékének.

Semmelweis a bécsi Általános Kórházban szolgáló asszisztensként jött rá az 1840-es évek második felében, hogy az egészségügyi intézmények nem megfelelő tisztasági körülményei okozzák megannyi szülő nő halálát, ám felfedezését értetlenség övezte. Végül 1865-ben, szellemi leépülése közben érte utol a halál. Erre a néhány tényre épült Semmelweis kultusza, ebből merített mindenki a maga érdekei mentén. A dualizmus magyar orvostársadalma az akkor már kül-

földön is ismert előfutárt látta benne, s úgy vélte, hogy az ő hírnevét keresztül alapozhatja meg a hazai orvoscépzés nemzetközi hírét. Az alkotóművészek pedig tragikus alakot formáltak belőle, aki prófétaként érzett rá a kórházi higiénia fontosságára, ám társai gúnyolódásával és rideg elutasításukkal az elmebetegségbe hajszolták. A közgondolkodásban az ő példájából alakult ki a Semmelweis-effektus, a forradalmian új gondolkodás és a régi normák összeütközésének, továbbá az ebből fakadó meg nem értettségnek a metaforája.

Mindaz, amit napjaink műveltebb átlagembere Semmelweisről tud, inkább legenda, mint hiteles történelem. Nem igaz, hogy a kortársak pusztán rosszindulatból vagy ostoba válaszalaposságból hagyták figyelmen kívül a magyar orvos ragaszkodását a szülésszekes gondos kézmosásához. Leginkább egyszerűen nem tudták mit kezdeni vele, mivel ekkoriban még nem ismerték a fertőzések pontos mechanizmusát. Maga Semmelweis is csak megfigyelt és megsejtett valamit, melynek tudományos kidolgozása már nem az ő érdeme volt. Halálának körülményei pedig még mindig nem egészen tisztázottak: az orvostörténeli kutatói az utóbbi évtizedekben egy boncolási sérüléssel szerzett végzetes szifilliszfertőzés elhatalmasodásáról vitakoznak. Ám bárhogya is állunk a hiedelmekkel és a tényekkel, Semmelweis Ignác életműve megkerülhetetlen. Következtetéseivel megelőzte a korát, méltán érdemelte ki az „anyák megmentője” titulust, s munkásságát olyan személyiségek teljesítették ki, mint Robert Koch, Joseph Lister és Louis Pasteur.

Semmelweis Ignác egyike azoknak a tudós-művész egyéniségeknek, akik által a magyar művelődés az egyetemes kultúrához kapcsolódik. Nemzeti érdekünk, hogy jelentőségéről el ne feledkezzünk. (BBP)

Fotókiállítás

A Múzeumok Éjszakájához kapcsolódó Tollas társaink fotópályázat díjnyertes alkotásait tekinthetik meg a könyvtár olvasótermében 2015. szeptember és október hónapban. Három kategóriában (Házimadarak, Díszmadarak, Vadon élő madarak) két korosztálynak (14 éven aluliak és felüliek) hirdettük meg a versenyt, amelyre több száz alkotás érkezett. Ezek közül látják a legjobbakat.

.....: Nyakatekert



.....: Elmaradt reggeli

Uborkaszegzon

Ebben az évben két héttel hosszabban volt zárva a könyvtár, mint rendszeren. Mindenki úgy gondolja, hogy ebben az időben becsapjuk a könyvek fedelét, kikapcsoljuk a számítógépeket és elmegyünk nyaralni. A negyven fokot közelítő időben – mi tagadás – erős volt erre a készítés. Valójában ilyenkor van csak mód arra, hogy nagytakarítást csináljunk és elrendezzük az olvasók által az egész évben használt tereket, dolgokat. Idén még teljes körű állományellenőrzést (leltárt) is kell végeznünk, amit összekapcsoltunk a már nem használt, sok példányban meglévő könyvek selejtezésével. A hazai állatorvosi könyvkiadás és -terjesztés sajátosságai miatt ugyanis minden tankönyvből egy-egy évfolyam ellátására elegendő példányt kellett beszereznünk, hogy a kiadás után 5-10 (39!) évvel is legyen miből tanulni az új generációknak. Befejeztük a könyvállomány teljes számítógépes feldolgozását is, így most már régi és új könyveink 1574-től 2015-ig kereshetők a katalógusban (<http://katalogus.univet.hu>). Az „uborkaszegzonban” kb. 46.000 kötetet nyitottunk ki és vettünk számba, 35.000-et a raktárban, 11.000-et az olvasóteremben. A folyóiratok leltározása folyamatban van. Az edzőmunka biztosítva!

